

až 27 hlavní vložky č. 65 byly před pohledávkou žalobcovou zajištěny, po případě v jaké výši žalobcova pohledávka byla by bývala uhrazena, kdyby bývala zajištěna pod pol. C 25 hlavní vložky č. 65 místo 28.

Čís. 16718.

I. Rozsudkový výrok, jímž bylo rozhodnuto věcně o mezitímním návrhu určovacím podle §§ 236 nebo 259, odst. 2, c. ř. s., jest posuzovati podle procesního stavu, jaký tu byl v době vydání rozsudku soudem první stolice (§ 406 c. ř. s.).

Strany rozepře se mohou proti takovému rozhodnutí brániti oprávněnými prostředky podle obecných předpisů nehledíc na to, že bylo o žalobním nároku na plnění již pravoplatně rozhodnuto, a vyšší soudy musí o určovacím výroku rozhodnouti věcně, i když nebyly v první stolici tvrzeny podmínky vytčené v § 228 c. ř. s.

II. Obsahují-li pojistné podmínky ustanovení shodné s neúčinným § 2, odst. 1 a 2, první věta zákona č. 501/1917 ř. z., jest je vyložiti podle řečeného zákonného předpisu.

Jestliže pojišťovna oznámila pojistníkovi, že odchylky pojistky od návrhu platí za schválené pojistníkem, nepodá-li proti nim do jednoho měsíce po přijetí pojistky odpor, doložkou otištěnou na pojistce samé a pojistník odpor nepodal, jest míti za to, že projevil s pojistkou souhlas (§ 863 obč. zák.). Nerozhoduje, proč zaplatil další (následnou) prémii a že se pokusil o vypověď pojistné smlouvy.

Rozh. ze dne 17. února 1938, Rv I 2907/36.)

Rozh. č. 12966 Sb. n. s. opuštěno.

Žalobce sjednal se žalovanou pojišťovnou dne 14. června 1934 pojistnou smlouvu proti následkům zákonné odpovědnosti. V pojistném návrhu výslovně uvedl, že navrhuje uzavření smlouvy toliko na dobu jednoho roku. V pojistce však bylo uvedeno, že se pojistná smlouva uzavírá na dobu 10 let. Žalobce zaplatil první pojistnou prémii. Ježto druhou pojistnou prémii nezaplatil, podala žalovaná pojišťovna na žalobce žalobu Cn II 65/36 o zaplacení pojistné premie 65 Kč a útrat upomínky 3 Kč z pojistky č. 194.664 za pojistné období od 1. července 1935 do 30. června 1936. Žalobce zaplatil před ústním jednáním dne 28. února 1936 zažalovanou prémii i s útratami, celkem 81 Kč. Pojišťovna poté omezila žalobu na útraty sporu. Žalobce podal pak na žalovanou pojišťovnu vzájemnou žalobu (Cn II 78/36) na vrácení oné částky 81 Kč, tvrdě, že platil omylem, poněvadž prý byla pojistná smlouva uzavřena pouze na jeden rok, t. j. na dobu od 1. července 1934 do 30. června 1935 a poněvadž premii za tuto dobu již zaplatil. Obě žaloby byly spojeny k společnému jednání a pojišťovna učinila při společném ústním jednání mezitímní návrh na určení, že žalobce František K. jest z pojistné smlouvy podle pojistky č. 194664 ze dne 14. června 1934 vůči pojišťovně, počínajíc dnem 1. července 1934, na dobu

10 let oprávněn a zavázán. Tento určovací návrh byl oceněn na 1.000 Kč. V hlavním sporu Cn II 65/36 byl prvním soudem tento určovací návrh zamítnut a pojišťovna byla odsouzena k zaplacení útrat sporu. Odvolací soud rozsudek prvního soudu potvrdil s tou opravou, že správně má výrok zníti, že se žalobcův mezitímní určovací návrh odmítá (na místo zamítá). Ve sporu o vzájemné žalobě Cn II 78/36, o nějž nyní jde, rozhodl první soud, že se mezitímní určovací návrh žalované pojišťovny zamítá a že pojišťovna je povinna zaplatiti žalobci 81 Kč s přísl. Rozsudkový výrok o žalobním nároku na plnění nebyl napaden a nabyl právní moci. Žalovaná pojišťovna podala odvolání jen proti rozsudkovému výroku o předmětu jejího mezitímního určovacího návrhu. Odvolací soud vyhověl odvolání a změnil napadený výrok tak, že se zjišťuje, že žalobce jest z pojistné smlouvy podle pojistky č. 194664 ze dne 14. června 1934 vůči žalované, počínaje dnem 1. července 1934, na dobu 10 let oprávněn a zavázán. Důvody: I když ze zjištění soudu první stolice vychází najevo, že podle pojistného návrhu bylo pojištění navrhováno pouze na dobu jednoho roku a že to bylo pravou vůlí žalobce, není přece správný závěr vyvoděný prvním soudem z toho, že když pojistka zněla na 10 let, k pojistné smlouvě nedošlo. Prvý soud přehlíží, že v čl. 3 všeob. poj. podmínek jest ustanovení, že uchyluje-li se obsah pojistky od závazného návrhu, pokládá se úchylka za schválenou pojistníkem, jestliže nepodal do jednoho měsíce po přijetí pojistky proti ní odpor, že to schválení jest teprve tehdy míti za dané, upozornil-li pojistitel pojistníka zvláštním písemným oznámením doručeným současně s pojistkou na to, že může podati do jednoho měsíce odpor pro odchylku od jeho návrhu, a že otisk tohoto ustanovení na přední straně pojistky jest pokládati za ono zvláštní písemné oznámení. Na přední straně pojistky jest ono ustanovení obsaženo ihned nahoře pod rubrikou »zvláštní oznámení«. I ze žalobcova přednesu vyplývá, že proti pojistce nečinil námitek a že zaplatil prémii za druhý pojistný rok, když dostal žalobu na zaplacení premie, a že se marně pokoušel vypovědět pojištění. Byl-li žalobce toho názoru, že smlouva platí pouze jeden rok, neměl vůbec příčiny, aby vypovídal pojištění po zaplacení nebo při placení druhé roční premie. Pohnutka, z které žalobce druhou roční premii zaplatil, jest pro právní posouzení věci bezvýznamná. Žalobce pojistku přijal a nic proti ní nenamítal. Neznal-li obsah pojistky, jest to jeho vina a šlo to na jeho nebezpečí. Žalobce uznal ve smyslu § 863 obč. zák. přijetím pojistky a zaplacením druhé premie pojistnou smlouvu s desetiletým trváním. Bylo proto mezitímnímu návrhu žalované pojišťovny vyhověno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody :

Žalobce vznesl v dovolání, opřeném pouze o dovolací důvod podle § 503 č. 4 c. ř. s., především námitku věci pravoplatně rozsouzené, avšak nedůvodně, neboť v hlavním sporu změnil vlastně odvolací soud usne-

sením ze dne 21. září 1936 č. j. Co IV 348/36-13 rozsudek prvního soudu tak, že mezitímní určovací návrh z formálních důvodů odmítl.

Rovněž nedůvodně vytýká dovolatel, že mezitímní určovací návrh pojišťovny má podstatnou vadu, poněvadž nebyl tvrzen a dolíčen právní zájem na požadovaném zjištění.

V dovolací odpovědi dovozuje i odpůrkyně, že dovolání žalobcovo jest přípustné, ač o žalobním nároku na plnění bylo pravoplatně rozhodnuto již v první stolici, a poukazuje na plenární rozhodnutí bývalého nejvyššího soudu vídeňského č. 4668 sbírky Gl. U., vytýkajíc nesprávnost opačného názoru, vysloveného v rozhodnutí č. 12966 Sb. n. s.

Nejvyšší soud uvážil o uvedené otázce takto:

Mezitímní určovací návrh podle § 236 anebo § 259, odst. 2, c. ř. s. může býti učiněn, jsou-li splněny předpoklady stanovené v § 236 c. ř. s. Takovým předpokladem není — na rozdíl od ustanovení § 228 c. ř. s. — právní zájem na tom, aby požadované určení nastalo co nejdříve. Stačí tu, že na existenci nebo neexistenci právního poměru nebo práva, jež se staly za rozepře spornými, závisí rozhodnutí o žalobní prosbě zcela nebo zčásti. Právní zájem při mezitímním určovacím návrhu vyplývá tedy z povahy věci, totiž z prejudiciality (Ott, II. díl, str. 30). Procesní strana, která učinila mezitímní návrh, není tedy povinna, aby (v řízení první stolice) tvrdila a dokazovala, že má právní zájem na brzkém zjištění smyslu § 228 c. ř. s. Bylo-li pak o mezitímním určovacím návrhu rozhodnuto v první stolici rozsudkem věcně a bylo-li zároveň rozhodnuto o žalobním nároku na plnění s konečnou platností, nelze ani potom vyžadovati, aby strana, která učinila mezitímní určovací návrh, ještě dodatečně dokazovala svůj právní zájem na brzkém určení právního poměru nebo práva, třebas její mezitímní určovací návrh pozbyl svého předurčujícího významu pro rozhodnutí o žalobním nároku na plnění tím, že o něm bylo rozsudkem prvního soudu již pravoplatně rozhodnuto. Nebylo by jí to po případě ani procesně možné, protože by dodatečnému uplatňování skutkových okolností k průkazu právního zájmu na brzkém určení v řízení oprávněm vadily předpisy §§ 482, odst. 2, a 504, odst. 2, c. ř. s. Kdyby byla procesní straně odeprána možnost domáhati se přezkoumání věcného rozsudkového rozhodnutí o mezitímním určovacím návrhu ve vyšších stolicích jen proto, že bylo zároveň o hlavní věci již soudem první stolice pravoplatně rozhodnuto, že tím přestal předurčující význam mezitímního určovacího návrhu a že nebyl prokázán právní zájem na brzkém určení, znamenalo by to pro ni nespravedlivou újmu, zřejmou zejména tehdy, kdyby byla věcným rozhodnutím o mezitímním určovacím návrhu postižena druhá strana, která tento návrh ani neučinila a která tedy neměla vůbec příčiny, aby prokazovala právní zájem svého odpůrce na brzkém určení. Vždyť takový rozsudek, jímž vedle výroku o hlavním nároku žalobním bylo rozhodnuto zároveň též věcně o mezitímním určovacím návrhu, jest podle § 411 c. ř. s. účasten právní moci také v příčině výroku určovacího a tímto určovacím výrokem, nabyli-li právní moci, jest

pak soud vázán i při dalších rozepřích vzešlých mezi týmiž stranami z téhož právního poměru nebo práva. Musí proto stranám býti poskytnuta možnost, aby se proti takovému určovacímu výroku rozsudkovému bránily opravnými prostředky podle obecných předpisů nehledíc na to, že bylo o žalobním nároku na plnění pravoplatně rozhodnuto již rozsudkem soudu první stolice.

V odvolacím řízení jest proto v takovém případě napadený rozsudek určovací posuzovati podle onoho procesního stavu, jaký byl v době vydání rozsudku prvního soudu (zásada vyslovená v § 406 c. ř. s.). Nebylo-li v té době třeba prokazovati právní zájem na brzkém určení ve smyslu § 228 c. ř. s., protože stačila prejudicialita, není třeba prokazovati jej ani v odvolacím řízení, neboť v něm jde o přezkoumání napadeného rozsudku vydaného v době, kdy tu předurčující význam byl.

To platí obdobně i pro řízení dovolací.

Z uvedených důvodů nemůže nejvyšší soud vycházeti z právní věty vyslovené v rozh. č. 12966 Sb. n. s., od níž se proto vědomě odchyľuje. Odvolací soud tedy nepochybil, rozhodoval-li o mezitímním určovacím návrhu v čně.

Ve věci samé netřeba se zabývati výtkou dovolatelovou, že odvolací soud, převzav skutkové zjištění prvního soudu, musil převzít i jeho závěr vyvoděný z tohoto skutkového zjištění, že se pojistná smlouva neuskutečnila pro nedostatek pravého souhlasu smluvců (§ 869 obč. zák.). Neboť odvolací soud ani nevyvozuje svůj opačný názor pouze z oněch zjištěných skutečností, nýbrž zakládá jej jednak na čl. 3 všeobecných pojistných podmínek a dále na tom, že žalobce nezachoval se podle tohoto ustanovení, schválil mlčky (§ 863 obč. zák.) pojistnou smlouvu uvedenou z pojistce č. 194664 a odchyľující se co do pojistné doby pojistného návrhu. Že i takovým způsobem lze dospěti k hotové pojistné smlouvě, to dovolatel ani nevyvrací, nýbrž vytýká jen, že v souzeném případě k ní nemohlo dojíti proto, že si žalobce jako neprávnik nemohl býti vědom účinků svého chování, a poněvadž z toho, že zaplatil prémii za rok 1935 až 1936 a že vypověděl pojistnou smlouvu, nelze ještě bezpečně souditi na mlčky projevený souhlas s pojistnou smlouvou, odchyľující se od pojistného návrhu, a nelze prý tak sanovati smlouvu od původu neplatnou. Než výtky ty nejsou důvodné, neboť článek 3 všeob. pojist. podmínek jest obsahem svým shodný s neúčinným § 2, odst. 1 a 2, první věta, zák. č. 501/1917 ř. z. a jest jej vyložiti podle tohoto zákonného ustanovení. Pojistka jest pravidelně prohlášením pojišťovny o přijetí pojistného návrhu a pojistník může proto spoléhati, že její obsah souhlasí s pojistným návrhem; proto se stává i při odchylném obsahu pojistky podle § 2, odst. 3, uved. zák. obsah pojistného návrhu obsahem pojistky, takže pojistná smlouva jest sjednána s tím obsahem, který je v pojistném návrhu. Pojišťovna může však tento právní účinek vyloučiti tím, že splní předpoklady druhého odstavce § 3 uved. zák. To má pak v zápětí, že pojistník musí závčas podati odpor, nechce-li, aby se odchylky od pojistného návrhu staly obsahem smlouvy.

V souzeném případě splnila pojišťovna předpoklady onoho odstavce a žalobce nevzněl odpor, z čehož plyne, že projevil podle prvního odstavce § 2 řeč. zák. souhlas s pojistkou, a jsou proto jak důvod, proč zaplatil prémii za rok 1935 až 1936, tak i to, že se pokusil o vypovězení pojistné smlouvy, naprosto bezvýznamné. Ustanovení čl. 3 všeobecných pojistných podmínek jest tak jasné, že není příčiny k použití vykládacího pravidla § 915 obč. zák., a neomlouvá žalobce ani to, že je neprávnik a že si proto nebyl vědom právních důsledků nepodání včasného odporu.

Čís. 16719.

Domovníci (zák. č. 82/1920 Sb. z. a n.).

Obsluha kotlů ústředního topení patří mezi úkony ne domovnické podle § 6, odst. 2, uved. zák., za něž přísluší domovníku nezadatelný nárok na mzdu v místě obvyklou. Tohoto nároku se však může domovník platně vzdát po výpovědi domovnického poměru, třebaže před uplynutím výpovědní lhůty.

(Rozh. ze dne 17. února 1938, Rv II 350/37.)

Žalobu, již se žalobce — domovník — na žalovaných majitelích domu domáhal mimo jiné zaplacení 11.416 Kč s přísl. jako dměny za obsluhu (vytápění, ošetřování a opravování) kotlů pro ústřední topení a pro teplou vodu v domě žalovaných, nižší soudy zamítly.

Nejvyšší soud uložil soudu první stolice další jednání a nové rozhodnutí a uvedl v otázce v právní větě vytčené v

důvodech:

Nižší soudy zjistily, že žalobce byl přijat za domovníka a že bylo při tom ujednáno, že obsluha kotlů bude náležeti k jeho pracem a že mu za tyto zvláštní úkony bude dávana odměna ve volném otupu z ústředního topení a ve volném odběru teplé vody. Ježto žalobce za dotčené práce byl podle této úmluvy odměňován a pobíral tedy smlouvenou odměnu v podobě naturálií, odpírá mu odvolací soud požadovanou odměnu v hotovosti, maje za to, že za onu práci nemůže požadovati odměnu ještě jednou.

Leč odvolací soud přezírá, že tu nejde o práce vyžadované správou domu (§ 6, odst. 1, zák. č. 82/1920 Sb. z. a n.), nýbrž o úkony domovnické ve smyslu § 6, odst. 2, téhož zákona, za něž přísluší domovníku mzda v místě obvyklá, a že podle § 15 téhož zákona toto právo domovníkovo nemůže býti ani ujednáním vyloučeno, ani omezeno. Nebyla-li žalobci poskytnuta odměna v místě obvyklá, byli žalovaní bezdůvodně obohaceni na žalobcovu újmu a žalobce se na nich může domáhati náhrady toho, oč byl zkrácen.

Bude tudíž třeba zjistiti, které úkony s obsluhou kotlů spojené žalobce skutečně vykonával a po kterou dobu, jaká mzda se za takové